KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 12.9.2007.
KOM(2007) 507 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

Strategia w sprawie regionów najbardziej oddalonych: osiągnięcia i plany na przyszłość

{SEK(2007) 1112}

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie 3

2. Dotychczasowe rezultaty 4

3. Następny krok: wykorzystanie możliwości strategii z 2004 r. 5

3.1. Poprawa dostępności i efekty innych ograniczeń charakterystyczne dla RNO 5

3.2. Wzmacnianie konkurencyjności regionów najbardziej oddalonych 5

3.3. *Wzmocnienie planu działania na rzecz szerszego sąsiedztwa* 7

3.4. Instrumenty wsparcia skierowane na kompensacje niekorzystnej sytuacji RNO 9

4. Plany na przyszłość 10

4.1. Wyzwania związane ze zmianą klimatu 10

4.2. Skutki zmian demograficznych i migracji 11

4.3. *Rolnictwo w regionach najbardziej oddalonych* 12

4.4. Rola regionów najbardziej oddalonych w polityce morskiej UE 12

5. Wnioski 14

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

Strategia w sprawie regionów najbardziej oddalonych: osiągnięcia i plany na przyszłość

1. WPROWADZENIE

W art. 299 ust. 2 Traktatu WE i w dwóch komunikatach przyjętych przez Komisją w 2004 r.[1] podkreślono potrzebę uznania wyjątkowości regionów najbardziej oddalonych (zwanych dalej „RNO")[2] i wprowadzenia w życie prawdziwej europejskiej strategii na rzecz ich wsparcia.

Strategia ta koncentruje się wokół trzech głównych osi: zredukowania problemu braku dostępności i efektów innych ograniczeń, którym poddane są RNO, poprawy konkurencyjności oraz wzmocnienia ich integracji regionalnej. Strategia opiera się na aktywnym partnerstwie pomiędzy instytucjami europejskimi, państwami członkowskimi i regionami najbardziej oddalonymi.

Pierwsza ocena strategii w trzy lata od wprowadzenia jej w życie wypadła bardzo pozytywnie. Wdrożono szereg środków opartych na różnych politykach wspólnotowych, a sytuacja gospodarcza i społeczna RNO poprawiła się.

Parlament Europejski, Komitet Społeczno-Ekonomiczny jak również Komitet Regionów zatwierdziły niniejszą strategię i wezwały Komisję do wprowadzania jej w życie[3]. W tym celu Komisja proponuje wzmocnienie strategii z 2004 r. poprzez wprowadzenie nowych środków, które mogą zostać zrealizowane w krótkim terminie.

Poza tym Komisja zamierza zapoczątkować debatę nad długookresową przyszłością strategii, która wymaga zaktualizowania i wzmocnienia, tak aby odpowiedzieć na główne wyzwania, przed którymi staną w najbliższych latach RNO. W tym celu zorganizowane zostaną konsultacje zakończone wydaniem komunikatu, dzięki któremu Komisja rozpocznie nowy etap rozwoju strategii w sprawie RNO.

Niniejszy komunikat:

– ocenia efekty wdrażania strategii od 2004 r. przedstawiając szczegółowy opis, który można znaleźć w załączonym dokumencie roboczym Komisji[4]

---

1 KOM(2004) 343 ; KOM(2004) 543.

2 RNO (Azory, Madera, Wyspy Kanaryjskie, cztery departamenty zamorskie Francji) borykają się ze specyficznymi problemami wymienionymi w Traktacie: oddalenie, położenie wyspiarskie, niewielka powierzchnia, trudna topografia i klimat oraz zależność gospodarcza od niewielkiej liczby produktów.

3 Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 28 września 2005 r. w sprawie wzmocnionego partnerstwa w sprawie regionów najbardziej oddalonych – A60246/2005. Dz.U C 227 E / 110 z dnia 21.9.2006 str. 110.

4 SEK(2007) 1112.

– prezentuje środki krótkoterminowe w celu pełnego wprowadzenia w życie strategii z 2004 r.;

– rozpoczyna debatę odnośnie do wyzwań długookresowych, zwłaszcza w kontekście zagadnień mających szczególne znaczenie dla RNO: zmian klimatycznych, rozwoju demograficznego i zarządzania przepływami migracyjnymi, rolnictwa oraz polityki morskiej UE.

2. DOTYCHCZASOWE REZULTATY

Trzy ostatnie lata miały zasadnicze znaczenie dla wprowadzenia w życie europejskiej strategii w sprawie RNO. Zweryfikowano i od nowa zdefiniowano wszystkie kluczowe instrumenty w zakresie rozwoju gospodarczego i społecznego tych regionów. Dla przykładu można podać:

– zweryfikowana polityka spójności obejmująca specjalne finansowe zobowiązania w celu zrekompensowania dodatkowych kosztów związanych z utrudnieniami wymienionymi w art. 299 ust. 2 Traktatu;

– szczególne przepisy opracowane z myślą o RNO w kontekście reformy organizacji rynku cukru i bananów;

– preferencyjne traktowanie regionów najbardziej oddalonych w ramach nowych wytycznych do krajowej pomocy dla regionów;

– specjalna inicjatywa w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań i rozwoju technologicznego w celu odblokowania potencjału badawczego w RNO i poprawienia ich integracji z Europejską Przestrzenią Badawczą.

Zrealizowano również większość pozostałych inicjatyw zalecanych przez komunikat z 2004 r.[5]

Liczne działania wspólnotowe podjęte z myślą o RNO odzwierciedlają zamiary Komisji dotyczące wzięcia pod uwagę specyfiki RNO w trakcie wdrażania polityk UE. Ponadto działania wspólnotowe w odniesieniu do tych regionów pokazują podejście przekrojowe i komplementarne, zwłaszcza dzięki skoordynowanym wysiłkom wszystkich służb Komisji. Również poprawa dostępności, wzmocnienie konkurencyjności oraz lepsza integracja regionalna pozostają ważnymi zagadnieniami i odpowiadają we właściwy sposób na priorytety rozwojowe tych regionów. Ponadto nawet mimo tego, że strategia przyczyni się do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej RNO[6], można ulepszyć polityki wspólnotowe wspierające RNO, zwłaszcza w celu poprawienia spójności działań wspólnotowych.

Pewne inicjatywy przedstawione w 2004 r. są nadal w początkowej fazie rozwoju, nie mniej jednak najbardziej oczywiste z nich to wysiłki mające na celu włączenie RNO do Europejskiej Przestrzeni Badawczej i zaadaptowanie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym do potrzeb lokalnych rynków. Dodatkowo ważne jest zagwarantowanie, aby nowe możliwości mające na celu poprawienie koordynacji pomiędzy EFRR a EFR były w pełni wykorzystywane w praktyce. Z tego powodu strategia musi od tej

---

5 Wyczerpujący opis osiągnięć strategii 2004 r. – akty prawne o charakterze ustawodawczym i nieustawodawczym – można znaleźć w dokumencie roboczym załączonym do niniejszego komunikatu.

6 Patrz pkt 20 poniższego dokumentu roboczego.

pory wejść w fazę dojrzałą, tak aby wykorzystać wszystkie możliwości, które daje strategia z 2004 r.

3. NASTĘPNY KROK: WYKORZYSTANIE MOŻLIWOŚCI STRATEGII Z 2004 R.

Poza działaniami przyjętymi w 2004 r. Komisja ma zamiar poszerzyć każdy aspekt strategii poprzez podjęcie działań dodatkowych.

3.1. Poprawa dostępności i efekty innych ograniczeń charakterystyczne dla RNO

Podjęcie następujących działań może nas zbliżyć do osiągnięcia celu:

– zbadanie możliwości oferowanych przez wprowadzenie osobnej alokacji na zrekompensowanie dodatkowych kosztów transportu i przez nowe technologie informacyjne i komunikacyjne;

– kontynuowanie wysiłków mających na celu zamknięcie luki w dziedzinie szerokopasmowego dostępu do Internetu dzięki programom operacyjnym w ramach EFRR;

– rozwijanie możliwości oferowanych przez wdrożenie programów TEN-T, TEN-E oraz Marco Polo II;

– ocena specyficznych potrzeb RNO przy okazji przygotowywania sprawozdania dotyczącego wdrażania programu POSEI.

3.2. Wzmacnianie konkurencyjności regionów najbardziej oddalonych

Istnieje wiele instrumentów mogących poprawić konkurencyjność RNO:

Polityka spójności

Słaba konkurencyjność RNO wymaga szczególnego wysiłku w ramach polityki spójności. Programy operacyjne na lata 2007-2013 zarówno dla EFRR i EFS, inicjatywa „Regiony na rzecz zmian gospodarczych”[7] jak również pomoc techniczna z inicjatywy Komisji[8], powinny pomóc wzmocnić konkurencyjność RNO w kontekście strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz strategicznych wytycznych Wspólnoty. Należy zatem podjąć kroki mające na celu:

– zdefiniowanie prawdziwej partnerskiej strategii innowacyjności regionalnej[9] realizowanej zwłaszcza poprzez centra doskonałości i konkurencyjności oraz wzmocnienie badań, rozwoju technologicznego i infrastruktury telekomunikacyjnej;

– wzmacnianie kapitału ludzkiego poprzez wdrażanie reform systemów edukacyjnych i kształcenia oraz poprzez wykorzystanie potencjału ludzkiego w dziedzinie rozwoju i

---

7 http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm

8 Artykuł 45 rozporządzenia nr 1083/2006.

9 Należy tutaj wykorzystać doświadczenia uzyskane dzięki regionalnym strategiom innowacyjności, regionalnym inicjatywom w zakresie społeczeństwa informacyjnego (1994 –1999) i regionalnym programom działań innowacyjnych (PRAI 2000 – 2006) współfinansowanym przez EFRR. Programy te umożliwiły sześciu RNO wypróbowanie nowych pomysłów i podejść dostosowanych do ich specyficznych uwarunkowań oraz zaprojektowanych i wdrożonych we współpracy z głównymi podmiotami regionalnymi.

innowacji. Należy zapewnić, aby typ oferowanego kształcenia był spójny z działaniami zaplanowanymi w głównych dziedzinach wskazanych w strategii Komisji dla RNO, tzn. w dziedzinie rolnictwa i środowiska, energii odnawialnej, transportu, telekomunikacji i turystyki;

– zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (biomasa w tym odpady komunalne, energia geotermalna, energia fal morskich, energia słoneczna i wiatrowa) oraz poprawa bilansu energetycznego RNO, tak aby zmniejszyć ich zależność od dostawców zewnętrznych;

– włączenie różnorodności biologicznej w opracowywanie projektów rozwojowych, zwłaszcza poprzez działania mające na uwadze zachowanie siedlisk i gatunków;

– promowanie zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez rozwijanie działań skierowanych na ochronę bioróżnorodności stanowiącej często istotny atut dla RNO. Przyczyni się to do osiągnięcia celu UE jakim jest zatrzymanie utraty bioróżnorodności do 2010 r.;

– wspieranie modernizacji i wzmocnienia lokalnej bazy produkcyjnej, np. poprzez wdrożenie dla MŚP systemów zarządzania jakością i zarządzania środowiskowego („eko-innowacyjność"), dostosowywanie kwalifikacji pracowników i przedsiębiorców, rozwój ducha przedsiębiorczości i tworzenia przedsiębiorstw;

– promowanie konkurencyjności i zrównoważonego rozwoju w sektorze turystycznym zwłaszcza poprzez wspieranie zrównoważonego wyboru kierunków;

– wzmocnienie mechanizmów zarządzania finansowego i ułatwianie dostępu do źródeł finansowania dla MŚP, i mikroprzedsiębiorstw w tych regionach, zwłaszcza w ramach inicjatyw Jeremie i Jessica;

– wzmocnienie roli miast w celu upowszechniania elastycznej gospodarki lokalnej, która łączy przemysł, usługi, rozrywki i turystykę dzięki wykorzystaniu zintegrowanych programów miejskich i inicjatyw w miastach w RNO takich jak projekt URBACT – „Pomoc dla miast";

– ułatwienie dostępu do zatrudnienia i trwałe włączenie do rynku pracy bezrobotnych i osób nieaktywnych zawodowo oraz wzmocnienie integracji społecznej osób w niekorzystnej sytuacji.

Programy ramowe

W celu wzmocnienia konkurencyjności gospodarek RNO można wykorzystać następujące wspólnotowe programy ramowe:

– uwzględnienie specyfiki RNO w konkretnych programach siódmego programu ramowego w dziedzinie badań i rozwoju technologicznego; szczególnie program „Możliwości" powinien być w pełni wykorzystany i uzupełniony o potencjał tych regionów w niektórych dziedzinach programu „Współpraca" takich jak energia, zagrożenia naturalne związane ze zmianami klimatycznymi, rolnictwo i rybołówstwo w strefach subtropikalnych oraz akwakultura;

– program ramowy dotyczący innowacji i konkurencyjności oferuje pewne możliwości finansowania mające zastosowanie dla tych regionów, które również powinny zostać wykorzystane (eko-innowacje, rozwój technologii informacyjnych, upowszechnienie stosowania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej);

– program uczenia się przez całe życie[10] powinien inicjować wymianę, współpracę i mobilność pomiędzy systemami edukacyjnymi i kształcenia w ramach Wspólnoty[11] uwzględniając dziedziny priorytetowe dla RNO.

Usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym

W zakresie świadczenia w tych regionach usług w ogólnym interesie gospodarczym, Komisja nadal będzie brać pod uwagę regionalne uwarunkowania jak również szczegółowe analizy właściwych rynków. W przypadkach gdy koszty świadczenia tych usług są wyższe niż koszty w innych regionach, należy zapewnić ich finansowanie zgodnie z przepisami w zakresie pomocy publicznej ustanowionymi w danym państwie, które umożliwiają pełną kompensację wszystkich tego typu kosztów. W trakcie przygotowywania specyfikacji dotyczących dostępu do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, właściwe państwa członkowskie zachęca się do wzięcia pod uwagę specjalnych uwarunkowań tych regionów, szczególnie odnośnie do izolacji ich systemów oraz oddalenia i rozdrobnienia ich terytoriów.

3.3. *Wzmocnienie planu działania na rzecz szerszego sąsiedztwa*

Wzmocnienie integracji regionalnej RNO w ramach ich najbliższego otoczenia geograficznego jest nowością strategii z 2004 r., która przyniosła znaczące rezultaty; należy ją jednak wzmocnić poprzez włączenie publicznych i prywatnych podmiotów lokalnych, jak również właściwych państw członkowskich. Dialog pomiędzy tymi regionami i krajami trzecimi, zwłaszcza krajami Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) jak również z krajami i terytoriami zamorskimi stowarzyszonymi z UE (KTZ)[12] powinien służyć jako narzędzie do nadawania tempa temu procesowi.

Istnieje już pewna liczba środków, które mogą przyczynić się do zrealizowania tych priorytetów:

Uwzględnienie specyficznych potrzeb RNO w umowach o partnerstwie gospodarczym (UPG)

W celu wykorzystania możliwości handlowych i zintensyfikowania regionalnej wymiany handlowej między krajami AKP i RNO, Komisja bierze pod uwagę wprowadzenie do UPG specjalnych środków w interesie RNO zgłoszonych przez kraje członkowskie. Środki te będą zgodne z wytycznymi dotyczącymi procedur negocjowania UPG jak również z zasadami WTO oraz wezmą pod uwagę szczególne potrzeby każdego regionu.

---

10 Decyzja nr 1720/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 listopada 2006 ustanawiająca program działań w zakresie uczenia się przez całe życie. Dz.U. L 327 z 24.11.2006, str. 45.

11 W przypadku udziału RNO minimalne wymogi w zakresie mobilności odnośnie do dostępu do programów szczegółowych takich jak Comenius lub Grundvig są bardziej elastyczne niż dla innych regionów Unii Europejskiej.

12 Zobacz wykaz KTZ w załączniku II do Traktatu WE.

Mogą to być wszelkie środki przyczyniające się do szybkiej integracji RNO w ramach wymiany handlowej na poziomie regionalnym jak również środki konieczne z punktu widzenia wrażliwości rynków RNO i niektórych produktów przez nie wytwarzanych. Komisja uznaje również za stosowne przypomnienie, że stosunki handlowe AKP-RNO nie ograniczają się do handlu towarami; powinny one wzmocnić relacje AKP-RNO we wszystkich dziedzinach objętych UPG.

Koordynacja instrumentów finansowych

W oparciu o dialog pomiędzy AKP i KTZ w ramach programowania dziesiątej edycji EFR, wszystkich partnerów prosi się o wdrożenie konkretnych możliwości i praktycznych środków wspólnego programowania EFR i EFRR wraz z równoległym współfinansowaniem w celu stworzenia możliwości współpracy na poziomie krajowym i regionalnym.

Komisja zbada konkretne możliwości koordynacji programów współpracy terytorialnej (EFRR) dla Gujany Francuskiej i programu geograficznego „Brazylia" finansowanego przez instrument współpracy w zakresie rozwoju (DCI)[13].

Wzmocnienie połączeń morskich pomiędzy RNO i sąsiadującymi państwami trzecimi.

W ramach wspólnej polityki transportowej, przy okazji wdrażania wytycznych dla transportu lotniczego, zatwierdzono ostatnio konieczność włączenia wymogów związanych z mobilnością i transportem pomiędzy RNO, państwami trzecimi i KTZ, tak aby zmniejszyć ich odizolowanie. Otwarcie to powinno się zakończyć przyjęciem podobnego podejścia w dziedzinie transportu morskiego, tj. zezwoleniem na pomoc państwa przy uruchamianiu usług transportowych pomiędzy tymi regionami i państwami trzecimi.

Wspólny udział RNO i państw trzecich w sieciach badawczych i wspólnotowych ramowych programach

Wzmocnienie sieci badawczej redCLARA poprzez program @LIS II[14] i możliwe stopniowe włączenie krajów karaibskich do tej sieci stanowi szansę dla RNO takich jak Gwadelupa, Gujana i Martynika. Pozwoli to na wzmocnienie więzi pomiędzy tymi regionami a wspólnotą naukową w państwach trzecich i sąsiadujących KTZ oraz na ich związanie z Europą kontynentalną poprzez projekt Alice, korzystając w ten sposób z tańszego łącza o dużej przepustowości.

W trakcie negocjowania umów o partnerstwie gospodarczym, Komisja będzie się starać zachęcić państwa AKP i RNO do zaangażowania w modele współpracy i wzięcia udziału w pracach w ramach siódmego programu ramowego, programu ramowego dotyczącego innowacji i konkurencyjności i programu edukacyjnego dotyczącego uczenia się przez całe życie.

Strategiczna pomoc dla technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) w ramach programu ramowego dotyczącego innowacji i konkurencyjności ma na celu promowanie innowacji i konkurencyjności poprzez zachęcanie do szerszego i bardziej efektywnego korzystania z narzędzi ICT przez obywateli, władze publiczne i sektor prywatny a zwłaszcza

---

[13] Artykuł 18 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1905/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. ustanawiającego instrument finansowania współpracy na rzecz rozwoju, Dz.U. L 378 z 27.12.2006, str. 41.

[14] strona sieci redCLARA: www.redclara.net

MŚP. RNO zachęca się do wykorzystania dostępnych środków do finansowania rozwoju krajowych, regionalnych lub lokalnych inicjatyw w obszarze ICT.

Uwzględnienie specyficznych potrzeb RNO w ramach polityki migracyjnej

Środki które należy rozważyć:

- koordynacja działań w ramach programów współpracy terytorialnej finansowanych z EFRR i dziesiątej edycji EFR, które to zidentyfikowały migracje jako jeden z nowych priorytetów współpracy pomiędzy AKP a UE;

- zapewnienie, że szczególne potrzeby RNO zostaną uwzględnione w programie tematycznym „Migracja i azyl" w ramach instrumentu współpracy w zakresie rozwoju oraz współpracy gospodarczej (DCECI)[15], w szczególności w celu skutecznej pomocy w zarządzaniu przepływami migracyjnymi do tych regionów poprzez zwalczanie nielegalnej migracji i ułatwianie mobilności siły roboczej oraz pomoc migrantom przybywającym do RNO we wspieraniu zrównoważonego rozwoju ich krajów pochodzenia;

- wpieranie, zwłaszcza poprzez fundusz integracji[16], środków podjętych przez państwa członkowskie mających na celu ukierunkowanie przepływów migracyjnych i integrację imigrantów; ułatwienia w wydawaniu wiz na terenie RNO, szczególnie w zakresie przejazdu przedsiębiorców i stażystów;

- korzystając z pomocy przyszłego Europejskiego Funduszu Powrotów Imigrantów, wsparcie dla repatriacji i do pewnego stopnia dla ponownej integracji osób nielegalnie przebywających na terenie RNO;

- korzystając z pomocy Funduszu Granic Zewnętrznych i poprzez rozszerzenie działań agencji FRONTEX, promując użycie nowoczesnej technologii nadzoru, szkoleń dla straży granicznej i/lub tworzenie infrastruktury na przejściach granicznych jako odpowiedź na najpilniejsze problemy kontroli granicznej i nadzoru;

- konsolidacja podstawowych działań w tej dziedzinie poprzez badanie wpływu zjawiska migracji na gospodarczą, społeczną i terytorialną spójność RNO. Konieczna będzie ocena ogólnych środków stosowanych odnośnie do regionów najbardziej dotkniętych problemem migracji; w razie potrzeby zostaną zaproponowane odpowiednie zmiany.

3.4. Instrumenty wsparcia skierowane na kompensacje niekorzystnej sytuacji RNO

W ramach reformy głównych polityk wspólnotowych dla RNO na lata 2007-2013 przewidziano znaczące środki na skompensowanie efektów czynników wskazanych w Traktacie, które w sposób nieuchronny ograniczają rozwój tych regionów. Środki te zostały przyznane zgodnie z podejściem gwarantującym uwzględnienie specyficznych wymagań RNO.

---

15 Artykuł 18 ust. 3 rozporządzenia IFCD.

16 Tylko RNO należące do obszaru Schengen (Azory, Madera, Wyspy Kanaryjskie) mogą być beneficjentami funduszy agencji FRONTEX przeznaczonych na zarządzanie granicami zewnętrznymi, działania dotyczące powrotu, integrację i pomoc techniczną.

Chociaż rozwój RNO nie sprowadza się tylko do „dodatkowych kosztów", jednym z możliwych sposobów poprawienia skuteczności środków można znaleźć w wytycznych do oszacowania wymiernych efektów poszczególnych trudności, które nadal oczekują na sfinalizowanie. Kontynuowana jest partnerska praca w celu opracowania tych wytycznych, których zadaniem jest usystematyzowanie czynników składających się na poszczególne trudności RNO i ich skutków, a poprzez to na poprawianie oceny tych czynników. Komisja zamierza sformalizować te rezultaty, które przyjmą formę wytycznych przyjętych przez kolegium. Wytyczne te nie będą jednakże jedyną podstawą do oceny działań Wspólnoty, jako że państwa członkowskie mogą również przedkładać Komisji propozycje alternatywnych bądź uzupełniających instrumentów. Wdrożenie tych wytycznych i instrumentów opracowanych przez państwa członkowskie będzie uwarunkowane dostępnością danych koniecznych do oszacowania dodatkowych kosztów. Dane te są już zasadniczo dostępne, lecz współpraca państw członkowskich w ich zbieraniu jest nadal potrzebna. Konieczny będzie okres przejściowy dla wprowadzenia w życie zarówno tych wytycznych jak i instrumentów krajowych w celu uzyskania odpowiedniej zdolności w zakresie statystyki.

4. PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ

Regiony najbardziej oddalone nie kwalifikują się już do kategorii najbiedniejszych regionów w rozszerzonej UE, nadal jednak cierpią z powodu ciągłych i kumulujących się czynników ograniczających ich rozwój. Należy zatem kontynuować wysiłki mające na celu adaptację poszczególnych wspólnotowych polityk wsparcia w przypadkach gdy jest to konieczne. Muszą być one jednak uzupełnione o odpowiednie instrumenty takie jak np. udoskonalone oceny wpływu polityk wspólnotowych.

Komisja zamierza rozpocząć w najbliższym czasie debatę ze swoimi partnerami w celu przeanalizowania przyszłości europejskiej strategii w sprawie regionów najbardziej oddalonych[17]. W tym celu Komisja zidentyfikowała co najmniej trzy zagadnienia, które mają poważne konsekwencja dla RNO zarówno teraz jak i w najbliższych latach. Zagadnienia te związane z trzema aspektami strategii z 2004 r. i które są kluczowymi kwestiami dla Europy[18] nabrały zasadniczego znaczenia dla tych regionów.

4.1. Wyzwania związane ze zmianą klimatu

Walka ze zmianami klimatycznymi i adaptacja do ich skutków są głównymi priorytetami dla RNO zważywszy na ich położenie geograficzne i ich wrażliwość. Skutki zmian klimatycznych takie jak podnoszenie się poziomu morza stanowią zagrożenie dla rolnictwa, turystyki, zasobów wody, ekosystemów i bioróżnorodności w tych regionach. Ekstremalne zjawiska pogodowe takie jak huragany, cyklony, susze i powodzie prawdopodobnie nasilą się i będą miały wpływ na wszystkie trzy aspekty strategii z 2004 r.

– dostępność: RNO zależą całkowicie od powietrznego transportu pasażerskiego. Ma to bezpośredni wpływ na mobilność osób zamieszkujących w RNO w porównaniu do reszty UE, a także na mobilność do i z RNO turystów i osób odpowiedzialnych za ich rozwój społeczno-gospodarczy;

---

17 Nie przesądzając o wynikach weryfikacji budżetu EU.

18 Konkluzje Rady Europejskiej z dn. 8 i 9 marca 2007 r., komunikat Komisji w sprawie Rocznej Strategii Politycznej na rok 2008 KOM(2007) 65.

– konkurencyjność: RNO posiadają wyjątkowe odnawialne źródła energii. Azory[19] i projekt realizowany na wyspie El Hierro wchodzącej w skład Wysp Kanaryjskich[20] są przykładami wykorzystania lokalnych źródeł energii ograniczających emisje CO_2.

– integracja regionalna: niektóre RNO opracowały mechanizmy współpracy w swoich rejonach geograficznych w celu monitorowania naturalnych zagrożeń i ograniczenia ich skutków.

Komisja zachęca partnerów do przedyskutowania następujących pytań:

W związku z celem jakim jest ograniczenie emisji, jakie działania są konieczne, aby zapobiec negatywnym skutkom dla dostępności, gospodarki i obywateli RNO? Jakie kryteria należy opracować, aby zapewnić uwzględnienie tego problemu w ocenie wpływu ex-ante?

Jak najlepiej możemy wykorzystać nowe możliwości, które oferuje RNO walka ze zmianami klimatycznymi w związku z naturalnymi korzyściami (energia geotermalna, biomasa, bioróżnorodność itp.) w celu poprawy równowagi energetycznej i wzmocnienia ich konkurencyjności np. poprzez rozwój w dziedzinie energii odnawialnej i badań?

Jak osiągnąć postęp w kierunku samowystarczalności energetycznej poprzez maksymalne wykorzystanie potencjału w zakresie oszczędzania energii? Jakich sektorów to dotyczy, poza budownictwem i transportem?

Jakie nowe narzędzia można opracować w celu poprawy systemów ochrony przed zagrożeniami naturalnymi poprzez współpracę z sąsiadującymi państwami trzecimi i KTZ?

4.2. Skutki zmian demograficznych i migracji

Populacje większości najbardziej oddalonych regionów doświadczyły głębokich zmian zarówno w naturalnych tendencjach demograficznych jak i przepływach migracyjnych, które stymulują rozwój gospodarczy i społeczny w równym stopniu jak mu zagrażają. Proces ten ma wpływ na planowanie przestrzenne, rynek pracy, potrzeby edukacyjne i szkoleniowe oraz na usługi użyteczności publicznej.

Stopa wzrostu demograficznego we francuskich departamentach zamorskich jest najwyższa w UE.

Na Wyspach Kanaryjskich wzrost liczby nielegalnych imigrantów przybywających drogą morską[21] jest spotęgowany poprzez problem nielegalnie przybywających osób małoletnich pozbawionych opieki.

Regiony najbardziej oddalone nie stanowią jednolitej kategorii w zakresie polityki migracyjnej; mają one różne statusy prawne w ramach obszaru Schengen i w różny sposób doświadczają problemu migracji. Ponadto polityka migracyjna nadal znajduje się częściowo

---

19 Na Azorach 35 % lokalnej konsumpcji energii pokrywa się z odnawialnych źródeł energii.

20 Projekt „El Hierro Renewable" ma na celu osiągnięcie samowystarczalności energetycznej wyspy poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii odnawialnej.

21 W 2005 rząd hiszpański odnotował 4 751 przypadków przybycia nielegalnych imigrantów na Wyspy Kanaryjskie; w roku 2006 takich przypadków było 31 245.

w kompetencjach państw członkowskich, szczególnie dotyczy to pozwoleń na wjazd, a UE jedynie koordynuje i monitoruje środki podjęte na poziomie krajowym.

Tym niemniej biorąc pod uwagę poważne konsekwencje migracji dla RNO, Komisja pragnie przedyskutować bardziej szczegółowo tę kwestię ze swoimi partnerami, skupiając się na następujących problemach:

Jak można najlepiej odpowiedzieć na najważniejsze wyzwania spowodowane silną presją demograficzną i nieustannie rosnącą emigracją na kontynent?

Jak możemy wzmocnić środki mające na celu poprawienie integracji legalnych migrantów na tych obszarach zarówno na poziomie wspólnotowym jak i na poziomie krajowym?

Jakie środki należy podjąć w celu rozwiązania problemu przyczyn migracji do RNO w związku z ich położeniem geograficznym w środowisku regionalnym cierpiącym na niedostateczny rozwój?

Czy promowanie legalnej/wahadłowej migracji jest najlepszą drogą do pogodzenia środków kontroli migracji z rozwojem gospodarczym i społecznym w krajach pochodzenia?

4.3.*Rolnictwo w regionach najbardziej oddalonych*

Rolnictwo jest kluczowym elementem gospodarek RNO znajdujących się w niekorzystnej sytuacji z powodu utrudnień geograficznych i klimatycznych. Produkcja rolnicza i zaopatrzenie w żywność będą mieć nadal zasadnicze znaczenie dla gospodarczej równowagi tych regionów, którą można w dodatkowo wzmocnić poprzez europejską politykę rozwoju obszarów wiejskich.

Pomoc wspólnotowa dla różnych sektorów rolnictwa, zwłaszcza po włączeniu pomocy dla sektora bananów w 2006 r., została w pełni zintegrowana w ramach systemu POSEI. Integracja ta pozwala na bardziej spójne podejście do przyszłego rozwoju sektora rolnego w tych regionach. Ocena wpływu tych reform na POSEI będzie miała miejsce najpóźniej w 2009 r.

4.4.Rola regionów najbardziej oddalonych w polityce morskiej UE

Wyjątkowe położenie geograficzne regionów najbardziej oddalonych na Oceanie Atlantyckim i Indyjskim oraz na Morzu Karaibskim dają Europie globalny wymiar morski a RNO mają ważną rolę do odegrania w przyszłej polityce morskiej UE. RNO odgrywały aktywną rolę w konsultacjach dotyczących przyszłości polityki morskiej Unii Europejskiej zainicjowanych przez Komisję w czerwcu 2006 r.[22] oraz w ramach projektu współpracy RUMPER wspieranego w ramach programu INTERREG IIIC, przedłożyły wspólny wkład do zielonej księgi „Przyszła unijna polityka morska." Proces konsultacji zakończy się ustanowieniem nowej polityki morskiej UE oraz planu działania biorącego pod uwagę m.in. specjalne uwarunkowania RNO.

RNO odgrywają ważną rolę w polityce morskiej UE i dają UE jej wymiar globalny. Ich istnienie zależy od związków w morzem; różnorodność ich działalności gospodarczej

[22] Zielona księga „W kierunku przyszłej unijnej polityki morskiej: europejska wizja oceanów i mórz" KOM(2006) 275.

związanej z morzem, nieporównywalne bogactwo ich naturalnych zasobów morskich lecz również ich wrażliwość na zmiany klimatyczne i ekstremalne zjawiska na obszarach morskich. Wielkość ich wyłącznych stref ekonomicznych jest porównywalna do strefy śródziemnomorskiej i bałtyckiej razem. Pozwala im ona na dostarczanie ważnych usług związanych z ekosystemami i sprawia, że państwa członkowskie, do których należą poszczególne RNO są światowymi liderami w zakresie obszarów morskich. Podkreśla to również odpowiedzialność UE za ochronę zasobów morskich.

W niektórych RNO zrównoważone wykorzystanie ich zasobów morskich będzie zależeć od bliższej współpracy z krajami z nimi sąsiadującymi. Zarówno strategia dla RNO jak i nowa polityka morska powinny promować rozwój mechanizmów współpracy z tymi krajami. Projekt NET-BIOME w zakresie tworzenia w RNO i KTZ sieci regionalnych polityk badawczych dotyczących tropikalnej bioróżnorodności, szczególnie bioróżnorodności obszarów morskich, pokazuje zdolność RNO do tworzenia sieci badawczych we właściwych im dziedzinach oraz ich potencjał do wykorzystywania ich atutów. W rzeczywistości współpraca w dziedzinie badań naukowych i badań morskich ma duże znaczenie dla RNO i przyczyni się do tego, że regiony te będę w stanie sprostać wyzwaniom związanym ze zmianami klimatycznymi i równowagą środowiskową oceanów.

Komisja zachęca partnerów do przedyskutowania następujących kwestii:

Jak możemy promować narzędzia zarządzania w różnych basenach morskich (Karaiby, południowo-wschodnia część Oceanu Indyjskiego, Makaronezja)? Czy osobna konferencja dla każdego basenu, gromadząca zainteresowane strony w celu opracowania skoordynowanego podejścia do ww. zagadnień, byłaby krokiem w dobrym kierunku?

Jak możemy wspierać specjalizację RNO w zakresie pewnych segmentów badań i rozwoju technologii jak np. technologie dotyczące morza m.in. poprzez poprawienie informacji i komunikacji w tej dziedzinie?

Jak możemy wykorzystać działania gospodarcze związane z ich środowiskiem morskim, takie jak rybołówstwo, akwakultura, transport, zrównoważona turystyka i odnawialne źródła energii?

Jak możemy nadal walczyć z nielegalnymi połowami, kontynuować monitoring oceanów i zarządzanie ryzykiem, poprawiać bezpieczeństwo na morzu i chronić środowisko morskie?

Jak RNO w oparciu o ich potencjał morski mogą przyczynić się do całościowego zrównoważonego rozwoju Europy poprzez nową politykę morską?

Jak możemy zapewnić zrównoważone zarządzanie strefą przybrzeżną w regionach najbardziej oddalonych?[23]

[23] Rekomendacja Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 30.5.2002 r. dotycząca wdrożenia zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną, Dz.U. L 148/24; ii) Komunikat Komisji – Sprawozdanie dla Parlamentu Europejskiego i Rady: Ocena zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną w Europie, KOM(2007) 308 dn. 7.6.2007 r.

5. WNIOSKI

Poprzez podejmowanie działań dotyczących zachowania i rozwijania strategii w sprawie regionów najbardziej oddalonych, Komisja wypełniła swoje zobowiązania we wszystkich obszarach interwencji wspólnotowych, łącząc przy tym wsparcie finansowe z przyjęciem pewnych szczególnych środków. Strategia korzysta nie tylko z partnerstwa pomiędzy trzema państwami członkowskimi i siedmioma RNO lecz również z wytycznych ustalonych przez pozostałe instytucje europejskie.

Przedstawiając pozytywną ocenę pierwszej fazy wdrażania strategii w sprawie RNO, Komisja podkreśla potrzebę zintensyfikowania działań w pewnych obszarach strategii z 2004 r. poprzez przyjęcie dodatkowych środków na lata 2007-2013. Stanowi ona również doskonałą podstawę dla rozważań dotyczących przyszłości strategii w sprawie RNO skupiając się na zmianach klimatycznych, zarządzaniu przepływami migracyjnymi, rolnictwie i polityce morskiej UE, które mają dalekosiężne skutki dla rozwoju społeczno-gospodarczego tych regionów.

Niniejszy komunikat powinien zapoczątkować debatę pomiędzy instytucjami europejskimi, państwami członkowskimi, regionami najbardziej oddalonymi, regionalnymi i lokalnymi władzami, podmiotami społeczno-gospodarczymi, sektorem badań i środowiskami akademickimi. Sugeruje się, aby faza konsultacji zakończyła się w marcu 2008 r. W okresie tym Komisja zorganizuje przy udziale regionów i zainteresowanych państw członkowskich seminaria i warsztaty w celu przedyskutowania następujących zagadnień:

- W jakim stopniu strategia z 2004 r. może być zaadaptowana do nowych wyzwań stojących przed RNO?

- W jaki sposób najlepiej próbować rozwiązać największe problemy dotyczące różnic demograficznych i przepływów migracyjnych pomiędzy RNO oraz sąsiadującymi regionami i państwami?

- Czy zmiany klimaty stanowią wyjątkowe wyzwanie dla RNO?

- Jakie działania mogą podjąć RNO w ramach europejskiej polityki morskiej, tak aby korzystając z jej możliwości przyczynić się do zrównoważonego rozwoju w Europie?

Po zakończeniu konsultacji społecznych Komisja przygotuje swoje propozycje dotyczące przyszłości partnerstwa z regionami najbardziej oddalonymi. Zapoczątkuje to nowy etap rozwoju europejskiej strategii w sprawie regionów najbardziej oddalonych.